

Երկխոսությունը լուրջաբանի միջոցով

Մտադրականների ազնա- նային ֆորումի մասնա- կիցների կազմը խայտա- ղեք էր՝ սարքեր բնագավառների գիտնականների հետ նաև ընդդի- մության անցյալը եւ ներկան ներ- կայացնող Ալեն Մանուչարյան, Ա- րամ Զավենի Սարգսյան, Արամ Կարապետյան, Սմբատ Այվազյան, Գովհանես Գովհանեսյան եւ Կա- ղաթական հարթությունում նոր բե- նա ներմուծած, հայ արհմիջի ա-

բայց նմանակը նա մեկուսա- ցում է բարեկամ մուսուլմանա- կան երկրներից, նաև Ռուսաստ- անից, որոնցից հետո հեռավորում էր փրկող Կովկասին: «Իրաբ գործ ու- դարկելով մենք կկորցնենք մեր միակ բարեհաճ հարեւանին՝ Իրանին, եւ միակ ցամաքային ճանապարհը՝ Ի- րանով»:

Իսլամական երկրներում այսօր կես մլն հայ է աղյուս: Լրագրող Սիրիայի Կաթաբազի Գեորգ Յազը- ճյանը դասնեց, որ արեւմտյան այն- սեղ համասարած սարսափ է սի- րում: Արաբները եղածը ընկալում են այսպես՝ հայերը որոշել են մաս- նակցել ամերիկյան արկածախնդ- րությանը: Իրաֆի արաբալեզու թե- թերից մեկը գրում է. «Նույնիսկ մեր բարեկամ Գայասանը լուրջ գործ ուղարկի Իրաֆ: Տեղացիները չեն

Միացյալ ազգերի կազմակերպու- թյունը հոկտեմբերի 24-ին կնքի իր գործունեության 59-րդ տարին: Այդ կառույցը կազմավորվել էր 1945- թվականին ՄԱԿ-ի կողմից Մեծ հինգի կազմակերպությանը ընդ- ռազմային միջոցառումների փաթե- քը, որոնցից մեկը ընդհանուր հայ- սարաֆի գան հաջողությամբ այս ժա- մանակ զուգարկող դասակարգման ժո- դովում: «Ամեն ազգ կարիք ունի ժո- դովորդին ազնվորեն ծառայող կա- ռավարության, իսկ համայն մարդ- կությունը՝ ազդեցիկ Միավորված ազգերի կազմակերպության, որը լուրջ է հոգա այսօրվա աշխարհի մասին եւ կարողանա դիմակայել վաղվա զանգվածային սարսափներին», ասվում է նախաբանում:

Միջոցով էին գրասենյակի աշխա- րակիցներ, լուրջաբանի մասնագե- ցներ: «Պակասները գնահատելիս հա- ընդհանրապես բեմային հարազատ մնալը, վարդապետությունն ու ազգա- յին հասկանալիների կիրառումը: Մասնագիտական ու սարիքային սահմանակալություններ չեն եղել, մի- ցույցը բաց է եղել բոլոր ցանկա- ցողների համար»:

Առաջին մրցանակի արժանացավ գեղարվեստի ակադեմիայի քրեանա- վար Ազատիկ Մանուչարյանը՝ ստանալով 300 դոլար, երկրորդ մր- ցանակը սուլեյմանյան Ազատյանին՝ 150 դոլար, իսկ երրորդ մրցանակը կիսկեց Ղեմտիկ Ազատյանի եւ Կա- րեն Օհանյանի միջև, յուրաքանչյու- րին՝ 50 դոլար:

ՊՐ Տկալունը նեց, որ «Երկխո- սությունը» լուրջաբանի մրցույթ կազ- մակերպելու իրենց առաջին փորձն էր, որն այսուհետեւ կանցկացվի ա- մեն տարի, որովհետեւ լուրջաբանի ժանրը այսօր խիստ սարսափած ու կիրառելի է աշխարհում: Պակասը մարկանց օգնում է հեռուից հեռու հաղորդակցվելու, ինչը լուրջաբանի համար է խաղաղ ու զարգացած հասարա- կություն ունենալու համար:

Ռ.Պ.

Իրաբ գործ ուղարկելու վստահի զգացողությունը մտավորականները ուզում են հասցնել հասարակությանը

Ուղարկող Արմեն Ավետիսյան: Ֆորու- մը նախագահող Ռաֆայել Ղազար- յանը միջոցառման ընդգրկումնե- րին անհամադասասխան դասիկոմի ընտրությունը բացատրեց իշխանու- թյունների չկամությամբ: Բայց դե- դա մի բան նշանակում է, իշխա- նությունները մտավորականների միավորվելու ձգտումները վստահա- վոր են համարում եւ դասիկոմի տա- մադրումից սկսած խոչընդոտներ են հարուցում: Գավաթի բուն թեման լեհական գործերի կազմում Իրաբ գործակալը ուղարկելու հայ իշխա- նավորների դասաստակամության դասադասումն էր:

PHOTOLURE

«Քույրայանը եւ իր թիմը ակամա հայտնվել են Արեւմուտքի եւ Գլոբալի ստատուսների ու կամակասարների վիճակում: Որոնքսի կանխեն ի- ռենց ոչ լեգիտիմության վերաբերյալ հնարավոր մեղադրանքները, նրանք սկսեցին Ռուսաստանին վաճառել ռազմավարական օբյեկտները: Երբ մեր արեւմտյան փրոգը զահլան գնաց մեր վիսի կոմիտեմենտի հարցից, նա որոշեց կտրուկ դադարեցնել նաև Գայասանի առաջ», այսպիսին էր իրողության վերաբերյալ Ռաֆայել Ղազարյանի մեկնաբանությունը:

Մտավորականների կարծիքով, եւ ներսից, եւ դրսից ազգայնապետ գործը- դրություններ են կիրառվում Գայասա- նի դեմ: Եթե իշխանությունները ի- կադեմիայից հարեւանստ լինեին, աղա- անդամներ մի րոպեի նման համա- ձայնագիր ստորագրելու դասաստա- կանություն չէին դրսևորի: Գայասա- նի դեմ ու փողոց դարձել են միակ ա- սվածները, փոխարինել Զրիստոսին, եւ ներային նման իրականության մեջ լուրջ ու կասարկեն ժողովրդի Կախ- ին հակառակ, չսկսած, չսեսնված հակազգային իրողություններ:

ԱՄՆ-ը, իհարկե, գիտակցում է, թե ինչ է Գայանը Գայասանին,

յասանի հետ իբրև լուրջ տերու- թյան: Եթե այդպես չլինեք, համա- ձայնագրից անմիջապես հետո որո- շում չէին ընդունի Իրաբ գործ ուղար- կելուց հրաժարվելու մասին, ա- ռանց նույնիսկ այդ մասին տեղե- կացնելու Գայասանին:

Գայասանին լուրջ չի ընդունում նաև Ռուսաստանը, հակառակ դեպքում Վերին Լարսի խայտառակ դասնությունը չէր լինի: «Բայց դրանով Ռուսաստանը դասնում է ոչ թե Վրաստանին, որ ծովային ել- ունի, այլ Գայասանին՝ Իրաբ գործ ուղարկելու համար»:

Անդրադառնալով Իրաբ գործ ու- դարկելու անթույլատրելիությանը, մտավորականներն ու կաթաբազի գործիչները միանգամայն հնարա- վոր են համարում ահաբեկություն- ների հավանականությունը անմի- ջապես Գայասանի սարսափում՝ «Բեյլանի ահաբեկությունը լուրջ է աչի սակ ունենալ, մենք ավելի մասշտաբի ու ավելի խոցելի վիճա- կում ենք»:

հանդուրժի դա»:

Իրաբից սկսվել է հայերի մեծ ա- րտադրող դեմոկրատիայի Սիրիա: Գայասանը հա- զարավոր սփյուռման հայ ընտանիքնե- րի վրա մեծ ստատուսի է կախվել:

Այդ «ազգայնապետությունը» չի կ- նարկվել նույնիսկ անվստահության խորհրդի անդամների ու ծառայու- թյունների հետ: Կոալիցիոն իշխա- նության ներկայացուցիչներն ան- տեղյակ են կասարկածին, բայց նրանք դարձավ Ռուսաստանը դասնում է ոչ թե Վրաստանին, որ ծովային ել- ունի, այլ Գայասանին՝ Իրաբ գործ ուղարկելու համար»:

«Իրաբ ջոկատ ուղարկելու որոշու- մը ունեցողություն է մեր ազգային Կախի դեմ: Այս իրավիճակն անհ- նար է բարոնակել: Այսօր վստահ- ված են ողջ Գայասանը եւ իսլա- մական աշխարհի հայությունը: Մտավորականության խնդիրը այդ վստահի զգացողությունը հասարա- կությանը հասցնելն է», սա ֆորու- մի մասնակիցների միասնական եզրահանգումն էր:

ՎԱՐԴԵՆ ԿՐԻՍՏՅԱՆ

Մեծիամականի Լիլիթ Միմոնյանն արժանացել է երիտասարդական միջազգային մրցանակի

ԱՄՆ միջազգային երիտասարդա- կան հիմնադրամն իր համաշխար- հային համագործակցության ցան- ցով աշխարհի ավելի քան 60 երկ- րում օգնում է միլիոնավոր երիտա- րակների՝ ձեռք բերելու անհրաժեշտ սարքերը: Ընտրվել են տեղական հիմնություններ եւ տեղական կազմակերպություններ:

Կազմակերպությունը բարձր գնահատում երիտասարդ առաջնորդ- ների ավանդը երիտասարդության եւ հասարակության ակտիվության խնդրում: Այս նպատակով Միջազ- գային երիտասարդական հիմնադ- րամը 2001 թվականից «Nokia»-ի հետ սկսեց իրականացնել «Youth Action Neb» մրցույթը՝ հասարակա- կան ոլորտում ակտիվ գործունեու- թյուն ծավալած երիտասարդ առաջ- նորդների համար: Ծրագիրն ուղղ- ված է նրանց հիմնությունների զար- գացմանը, համայնքներում դրական հասարակական փոփոխություննե- րի խրախուսմանն ու աջակցությա- նը:

Neb-ի երիտասարդ դեպարտմենտ են հռչակվել 55 հոգի՝ աշխարհի 32 երկրներից: Ծրագրի մրցանակներին սարեկան արժանանում են աչի ըն- կած 20 երիտասարդ առաջնորդներ, ընդ որում, յուրաքանչյուր փուլում հաղթող ճանաչված երիտասարդնե- րը դասաստակալու են նաև հաջող փուլի մրցանակակիրների ընտրու- թյան համար:

մանակ Կովկասը եւ Գայասանը ներկայացնող հավակնորդ, սեփա- նավանցի Լիլիթ Միմոնյանը հաղ- թող մանաչված աշխարհի 20 երի- տասարդ առաջնորդներից մեկն է:

Մրցանակների հանձնման առի- թով հոկտեմբերին երիտասարդները հավաքվել էին Արգենտինայի մայ- րաքաղաք Բուենոս Այրես, որտեղ նրանց համար կազմակերպվեց նաև հիմնությունների զարգացման 7-օրյա սեմինար: Մրցանակակիրնե- րը՝ 20-28 տարեկան երիտասարդներ, Բուենոս Այրես էին ժամանել սար- քեր մայրցամաքներից:

Երիտասարդ առաջնորդներին խրախուսելու, սարքեր երկրներում նրանց աշխատանքը հայտնի դարձ- նելու նպատակով՝ Միջազգային ե- րիտասարդական հիմնադրամը նկա- րահանել է սեսանյութ եւ տղազրել գրուկ, որտեղ մանրամասնորեն ներ- կայացվում են այս սարկա մրցանա- կակիրների ծրագրերն ու հաջողու- թյունները: Գրուկն ու սեսանյութը սարանվել են աշխարհի ավելի քան 60 երկրներում:

ՄԱՐԿԵՆ ՄԱՎԵՆՆԻ, Վանաձոր

ՄԱԿ-ի օրվա կառույցությանը կազմակերպության հայաստանյան գրասենյակը կազմակերպել էր «Երկ- խոսություն» խորագրով լուրջաբանի մրցույթ, որի արդյունքները երեկ ամ- փոփեց հանրային տեղեկատվու- թյան վարչության երեսնյան գրա- սենյակի ղեկավար Վալերի Տկալուն- կը: Մրցույթին մասնակցել էին 14 հոգի՝ ներկայացնելով 41 աշխա- տանքներ, որոնք գնահատելու համար ստեղծված ժյուրիի կազմում

Մեր կրթական համակարգն առաջնակարգերի հետ համեմատելու հնարավորություն

Երեսնի ղեկավար համալսա- րանն այս օրերին նույն է Մոսկվայի ղեկավար համալսարանի հիմնադր- ման 250-ամյակը: Այժմ երեսնում է Ռուսաստանի ակադեմիայի իսկա- կան անդամ, Մոսկվայի ղեկավար համալսարանի նյութագիտության ֆակուլտետի ղեկավար, օրգանական ֆի- միայի ամբիոնի վարիչ, լաբորատո- րիայի վարիչ Յուրի Տրեյսյակովը: Նա- խորը երկու օրերին նա դասախոսու- թյուններ է կարդացել ղեկավարա- ռանի փոփոխական ֆակուլտետում, այ- սօր կհանդիպի ֆիզիկայի ֆակուլ- տետի ուսանողներին ու դասախոսնե- րի հետ: Այս օրերին տեղի է ունեցել հանդիպում նաև Մոսկվայի հա- մալսարանի հայ քրեանավարների, ԵՊՀ ղեկավարի եւ Յուրի Տրեյսյակովի միջև, միջոցառումներ են կազմա- կերպվել ուսանական բանասիրու- թյան ֆակուլտետում, բացվել է ֆոտո- նա ձեռքի աշխատանքների ցուցա- հանդես:

«Մենք լուրջ թելեքով կապված ենք այս համալսարանի հետ, սաաց ԵՊՀ ղրոնեկտր Մրամ Սիմոնյանը, մեր համալսարանում այսօր դասավան- ղող 40-ից ավել դասախոսներ ա- վարտել են Մոսկվայի ղեկավար հա- մալսարանը, այնտեղ այսօր ակտիվ աշխատանք են ավելի քան 3 տա- նյակ հայ դոկտորներ եւ դոկտորան- ցներ, ունենք բազմաթիվ դասախոս- ներ, որոնք այնտեղ կամ աշխարհնե- ր են եղել, կամ վերադարձանք մե- ր: Այս րոնը մի րանի այլ համալ- սարանների հետ մեծ դեր է ունեցել հայ մտավորականության մի փայ- լուն համաստեղության կրթության գործում՝ սկսած 19-րդ դարի երկրորդ կեսից այս իմաստով մեր դարձն են համարում այդ հորեյանը նեյլու»:

Այս արքայ Երեսնում լուրջ աշխարհ է եկել 84 երեխա

Այս արքայ մայրաքաղաքի երեկ ծննդատանում ծնվել է 84 երեխա՝ 45 տղա, 39 աղջիկ: «Երեքունի» բժշկական կենտրո- նում ծնվել է 34 երեխա՝ 16 տղա, 18 աղջիկ: Ամենածանր տղան կոտել է 4 կգ 200 գրամ, 54 սմ հասակով, ամե- նաթեթե տղան կոտել է 2 կգ 300 գրամ եւ ունեցել է 45 սմ հասակ: Մոր եւ մանկան առողջության դիտարանման կենտրոնում ծնվել է 22 երեխա՝ 12 տղա, 10 աղջիկ: Ամե- նածանր տղան կոտել է 4 կգ 350 գրամ, 55 սմ հասակով, ամենաթե- թե տղան կոտել է 1 կգ 550 գրամ, 36 սմ հասակով: «Մայրաքա» բժշկական կենտրո- նում ծնվել է 28 երեխա՝ 17 տղա, 11 աղջիկ: Գրանցվել է երկու զուգը ծնունդ նույն սեռից: Ամենածանր աղ- ջիկը կոտել է 4 կգ 200 գրամ, 51 սմ հա- սակով, իսկ ամենաթեթե տղան կո- տել է 1 կգ 700 գրամ, 41 սմ հասակով: Մ.Մ.

ներ, որոնք այնտեղ կամ աշխարհնե- ր են եղել, կամ վերադարձանք մե- ր: Այս րոնը մի րանի այլ համալ- սարանների հետ մեծ դեր է ունեցել հայ մտավորականության մի փայ- լուն համաստեղության կրթության գործում՝ սկսած 19-րդ դարի երկրորդ կեսից այս իմաստով մեր դարձն են համարում այդ հորեյանը նեյլու»:

Միջոցառումները կարունակվեն մինչեւ մարտ, իսկ հունվարին ԵՊՀ դասախոսությունը կլինի Մոսկվա- յում՝ մասնակցելու 250-ամյակի տո- նակատություններին:

Մրամ Սիմոնյանն սաաց, որ եզա- կի են այն դեպքերը, երբ մեր մայր րոնը կրթական այլ հասասու- թյան հորեյան է նույն: Նման մի- ջոցառումներ իրականացվում են այն դեպքում, երբ սկսվում համալսա- րանը որոշակի դեր է ունեցել մեր ժողովրդի կյանքում: ՊՐ Սիմոնյա- նի գնահատականով՝ այս միջոցա- ռումները թույլ են տալիս ոչ միայն սերացնել հարաբերությունները, ամրացնել եղած կապերը, այլև մեկ անգամ եւս համեմատության մեջ տեսնել մեր համալսարանն ա- ռաջնակարգ րոնեի հետ, խորեկ մեր կրթական համակարգի այս կամ այն թրության մասին, Եսկել եւ ձգել հասնել առաջնակարգերի մակարդակին:

ՎԱՐԴԵՆ ԿՐԻՍՏՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԻՑ
 Գրասենյակային ժՄ արհ
 Գլխավորի եւ Գրասենյակի
 «ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԻՑ» ՍՊԸ
 Երեսն 375010 Գրասենյակային 47
 Ֆախս 374 1 562863
 e-mail: azg2@arminfo.com
 www.azg.am
 Գլխավոր խմբագիր
 ՅՄԱՐԿԵՆ ՄԱՎԵՆՆԻ / հեռ 521635
 Խմբագիր
 ՊՐՄՈՐԿ ԳՐԱՆՈՐԵՍՆ / հեռ 529221
 Լուրջողների սեմնակ / հեռ 581841
 Գանակարգի ծառայություն / հեռ 582483
 Կարգադրա լրահավաճ ծառայություն / հեռ 529353
 Գանակարգային ծառայություն
 «Ազգ» թերթի
 Թերթի միջոցի ամբողջական թե մաս- նակի արտատպումները տղազր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատու- թյան արտադրող խմբագրության գրաս- րանում արտադրված խախի արգելում են համաձայն ԳԳ հեղինակային իրաւունքի մասին օրենքի
 Կիրառել չեն գրախոսում ու չեն վերադարձում
 «AZG» Daily NEWSPAPER
 Editor-in-chief
 H.AVEDIKIAN / phone: 521635
 47 Hanrapetoutian st.,
 Yerevan, Armenia, 375010

Հիտոթեկային շուկայի զարգացման Եվրոմիության փորձը ներկայացնելու նպատակով երեկ Տնտեսական և իրավական խորհրդատվության հայ-եվրոպական կենտրոնը (AEPLAC) Թեմեյան կենտրոնում ընդունեց երկու կազմակերպիչ: Օրվա հիմնական բանախոսը Եվրոպական հանձնաժողովի նախկին գլխավոր սեփական, Դանիայի հիտոթեկային բանկերի ասոցիացիայի խորհրդատու Օլե Բոա Յենրիկսենն էր, որը ներկայացրեց այս ոլորտում Եվրոմիության

ուղղված ունեն: Դրանց մի մասը հիմնվում է ավանդական առևտրային բանկերի, մյուս մասը՝ մասնագիտացված այլ կառույցների վրա: Դանիական հիտոթեկային համակարգն ունի ամուր իրավական հիմք, վարկային սեսակների լայն ընտրանի, վարկառուի ազատ գործելու հնարավորություն, համեմատաբար ցածր գներ և դարձառձեռնի ելքեր:

Վարկի ստացման իրավական գործընթացը սկսվում է փոխառուի կողմից բանկին գրավագիր ներկայացնելով, որից հետո գրավագիր

տնօրենը երկրորդային շուկայում և վերադարձնել հիտոթեկային շուկա, հետագայում կառավարող վերադարձման ժամկետը, վաճառողից դարձել կարող է փոխանցվել անհատ զույգ գնորդին:

Հիտոթեկային բանկերն իրենց դարձառձեռնը թողարկում են սերիաներով: Դրանք թողարկվում են ցուցահանր: Դանիայի արժեթղթերի շուկայում դիտարկվում է որոշ մեկ միասնական համակարգ, որի մեջ մտնում են Կոմենիակների բուրսան, Դանիայի արժեթղթերի կենտրոնը և Զիրիգոյային կենտրոնը:

Դանիական հիտոթեկային կգործի՞ Տայասանում

Եվրոպայացվեց հիտոթեկային վարկավորումն այս երկրի փորձը

և մասնավորապես Դանիայի փորձը: Սակայն, մինչ այդ, բացման խոսքով հանդես եկան AEPLAC-ի եվրոպական սեփական Ջենրեթ Սյունսերը, հայաստանյան սեփական Տիգրան Ջրաբայանը, կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը:

PHOTOLURE

Ջենրեթ Սյունսերը իր խոսքում նշեց, որ չնայած հիտոթեկային բնագավառում եվրոպական երկրների շուկաները արդեն են, բայց մեկ հարցում միանման են՝ այս ոլորտը հստակ մշակված և կանոնակարգված է: Տիգրան Ջրաբայանն այն սեսակները հայտնեց, որ մենք մեզ է կարողանալն ուզում ենք Եվրոմիության փորձից և այն առավելություններից, որ ձեռք են բերել եվրոպական երկրները: Կենտրոնական բանկի նախագահն էլ նշեց, որ մենք սեստուբայան զարգացման կարևոր բարձրացման մեկը ժողովրդավարումն է, որի երկարատև զարգացումն ապահովել անհնար է առանց հիտոթեկային վարկավորման: Տիգրան Սարգսյանն առաջարկեց հաջորդ 10 ամիսը կազմակերպել կենսաթուղթային բարեփոխումների շրջան, և մի որ առանց երկարատև փորձի հիտոթեկային չի կարող զարգանալ: Կենտրոնական հիմնադրամները հենց այն կառույցներն են, որոնք կդառնան մեզ փողերի աղբյուր: ԿԲ նախագահը հիտոթեկային կազմակերպության խնդիրները վերացնելու նպատակով անհրաժեշտ համարեց այն օրենսդրական փոփոխությունների կատարումը, որոնք վստահություն կստեղծեն բանկերին այս ոլորտում միջոցներ ներդնելու համար:

Օլե Բոա Յենրիկսենը նույնպես նշեց, որ ԵՄ արժեքները երկրներում հիտոթեկային շուկաները արդեն կա-

զարգացվում է անհատ զույգի սեփականության և իրավունքի թեթևակամ ռեգիստրում: Այնուհետև գործը փոխանցվում է հիտոթեկային բանկին, որն էլ վճարում է վարկը: Գոյություն ունեն արժեքի վարկեր: Առաջինը 30 արվա հաստատում դրույալաչափով և հավասարաչափ վճարումներով վարկ է: Տուրայությունները սահմանվում են շուկայական մոտ, բայց նրանից ոչ բարձր չափով: Երկրորդը 10-15 կամ 20 արվա սրվող վարկեր են՝ 4-6 տարի դրույալաչափով: Գործը կարգավորող դրույալաչափով վարկերն են, առանց դարձառձեռնի հետ գնման դրույալաչափով: Վարկառու ունի ազատ գործելու հնարավորություն: Մասնավորապես նա, օրինակ, կարող է ամեն դեպքում կանխավճար վճարել անվանական արժեքով, հետ գնել դարձա-

Ելույթ ունեցողը նշեց, որ չնայած 5 մլն բնակչություն ունեցող Դանիայի մեծությամբ սահմանափակ չափին, հիտոթեկային դարձառձեռնի Կոմենիակների շուկայում խոսքերից մեկն է: Դա դարձառձեռնի և Դանիայի մեծությամբ մեծ դարձառձեռնի ֆինանսավորված հիտոթեկային վարկերի մեծ թիվով: Դա հիմնավորումներից մեկը Դանիայի համախառն ներքին արդյունքի (ՀՆԱ) չնայած հիտոթեկային դարձառձեռնի հարկերից: Այն կազմում է 120 տոկոս, որը 4 անգամ բարձր է Եվրոպայի ամենաբարձր ընդհանուրից: Բացի դրանից, այս երկրի առևտրային բանկերի՝ սնային սեստուբայաներին սված հիտոթեկային վարկերը 4 անգամ գերազանցում են սնային սեստուբայաներին սված այլ վարկերին:

ԱՐԱ ՄԱՏԻՔՈՍՅԱՆ

Միջուկային և արցախցի բարերարների օժանդակությամբ հիվանդանոց վերաբացվեց

Երեկ Սեփականության վերաբացվեց մանկական ինֆեկցիոն հիվանդանոցը: Այն կառուցվել էր դեռևս 1996 թ., 2002 թ. դեպի է վերափոխվել հանրապետական ինֆեկցիոն հիվանդանոցի: Սակայն բենախի վաճառումների և համադասասիան սահմանումների բացակայության պատճառով, ըստ էության, բուժօգնությունը այդ նպատակին չէր ծառայում: Հիվանդանոցի վերակառուցմանը նյութապես աջակցել են ամերիկայի բարերարներ Զեռույան և Ջորջ Նազարյանները (Բոստոնից) և Ալբերտ Արա Մանուկյանը (Լոս Անջելեսից): Այս ձեռնարկմանը ֆինանսապես օժանդակել է նաև արցախյան գործարար Սամվել Գալստյանը: Դա, թեև, առաջին դեպքն է, երբ միջուկային բարերարական ձեռնարկմանը միանում է նաև տեղացի գործարարը:

Հիվանդանոցի բացմանը ԼՂՀ նախագահ Արկաղի Դավթախանը, գնա-

հասելով երեսուցը, նշել է, որ Սամվել Գալստյանի բարերարական ձեռնարկումը լավ օրինակ է տեղացի մյուս ձեռնարկների համար: Նախագահն անդրադառնալով ԼՂՀ առողջապահության համակարգի խնդիրներին, մասնավորապես նշել է, որ իշխանություններն ամեն ինչ անում են առողջապահության ոլորտում առկա հիմնական խնդիրները հնարավորինս կարճ ժամկետում լուծելու համար: Ա. Դավթախանը մասնաճեղ է հաղթաբերական ժողովրդական և հանրապետական նոր հիվանդանոցի կառուցումը, ինչպես նաև վերջերս Սեփականության բացված կանանց ժողովրդական: Նախագահը սակայն հիշեցրել է, որ իշխանությունները խիստ են լինելու համակարգի աշխատողների գործընթացային նկատմամբ՝ թեքացումների դեպքում նաև կարգադրել փոփոխություններ կատարելու հետևողականությամբ:

ԿԱՄ ՊԱՐԻԵՆՆԵՆ, Սեփականության

Ամբուլատորիա Ուռուտում

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության սրամարտի դաժանորհի բաժնակցներում Հուլիանի համալսարանի խորհրդի նախագահությամբ ARD (Միջազգային օգնություն և զարգացում) կազմակերպությունը Լոռու մարզի 12 գյուղական համայնքներում իրականացնում է առողջության առաջնային դիագնոստիկ (ԱՄԴ) նախաձեռնության ծրագրեր: Ծրագրերից երկուսն իրականացվում են Սեփականության, 10-ը՝ Թումանյանի սարածաբաններում: ARD-ի բժշկական ծրագրերն են կատարում նվազ գյուղեր՝ ցուցաբերելով բժշկական օգնություն և սրամարտիկ առաջին անհրաժեշտության դեղորայք:

ԱՄԴ նախաձեռնության ծրագրի բաժնակցներում հոկտեմբերի 21-ին Լոռու մարզի Ուռուտ համայնքում բացվեց ամբուլատորիա: Կառուցման և ներքին հարդարման աշխատանքների համար ծախսվել է շուրջ 3 մլն 400 հազ. դրամ:

Ամբուլատորիայի բացմանը ներկա էին Լոռու փոխարտգլխի Արա Զեյրյանը, Հուլիանի համալսարանի

խորհրդի նախագահ Էնդրյու Արթուր, ԱՄՆ ԱԶԳ-ի ներկայացուցիչ Լիլի Բուրնոն, ARD-ի հայաստանյան գրասենյակի սեփական Մարիամ Միանուկյան, Հայաստանում Հունաստանի դեսպանատան ներկայացուցիչներ, մարզապետի առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչության ղեկավար Դիմիտրի Դիմիտրիան: Ուռուտի ամբուլատորիայում աշխատում են 2 բժիշկ՝ թերապեա և մանկաբույժ, 2 բուժօգնական: Նրանք ստանալով 2 օգուտի 230 բնակիչ: Ամբուլատորիան թեև հազեցած է առաջին օգնության բուժօգնականներով, սակայն լայն խնդիրներ դեռևս հարկ կլինի լուծել: Ի դեպ, ամբուլատորիայի գոյությունը համայնքի ներքին է. այն հիմնականում վերանորոգված է: Միջոցառման բոլոր ներկայացուցիչները ARD-ի նախաձեռնությամբ իրենց անուններով ֆուտբոլային ամբուլատորիայի բացմանը օգնություն են ցուցաբերել: Այսպես, ամբուլատորիայի բացմանը օգնություն են ցուցաբերել խնդիրները լուծմանը:

ՄԱՆԱՆ ՄԱԿՈՍՅԱՆ, Կառավար

Նոր արտադրանք հայաստանյան շուկայում «Էլիս հայքին»

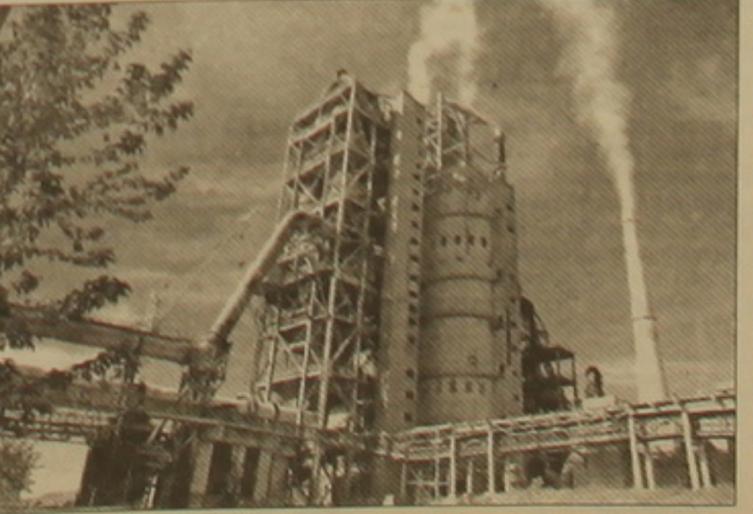
100 տոկոսով օտարերկրյա կառավարվող ստեղծված «Էլիս հայքին» փակ բաժնեհիշակա ընկերությունը հիմնադրվել է 2002 թ. մի խումբ ամերիկացիների, անգլիացիների և իրանացիների միջոցով: Երեկ տեղի ունեցավ «Էլիս հայքին» (Էլիսար հիդրոէներգ) գործարանի թանգենտական բացումը, որին ներկա էին գյուղատնտեսության նախարար Դավիթ Լոխյանը, ՀՀ-ում Իրանի դեսպանը և այլ բարձրաստիճան հյուրեր: Գործարանի հանդիսավոր բացման խոսքում սեփական խոսքով Մելիքյանը նշեց, որ իրենք, աշխատելով օրինական դաշտում, ստանալով ներկայացնելու են միայն որակյալ և մաքուր արտադրանք: Մեկ արտադրամասից բաղկացած գործարանն արտադրության առաջին օրը ցրանում արտադրելու է կանացի հիգիենիկ միջադիրներ՝ «Յեմի-Նեխ» անվամբ, իսկ հետո նաև մանկական խանձարներ, անձնօգնակներ և անձնական հիգիենայի այլ միջոցներ: Տնօրենի հավաստմամբ, իրենց արտադրանքը մրցունակ է լինելու ոչ միայն հայկական շուկայում, այլև արտասահմանում և ԱՊՀ երկրներ:

ԳՈՒՐԱ ԳԵՄԱՐԳՅԱՆ

«Հաջողության գրավականը արտադրությունն ու միասնականությունն է»

1-ին էջից
Երեկվա միջոցառումն ավանդի աղանցով էր: Գործարանի դահլիճում հավաքվել էին գործարանի ամբողջ կոլեկտիվը, ղեկավարները, «Մուլտի գրուտ» կոնցեռնի հիմնադիր նախագահ Գագիկ Ծառուկյանը: Օրվա առթիվ հինգերորդ ելույթներ էլ, իհարկե, հանձնվեցին նվերներ՝ 3 ակտնեմեն, 2 ննջարանի կահույք, 20 հեռուստացույց, 20 մագնիսոֆոն և դրամական դրոշմներ բոլոր աշխատակիցներին:

Վերագործարկումից հետո «Արարտս Գեմենս» իսկապես լուրջ հաջողություններ է արձանագրել: Կատարված է կատարվող լուրջ ֆինանսական ներդրումները հնարավորություն են սվել ապահովելու հայկական ցածր-միջին լավագույն որակ, որն արդեն մեծ շուկաներում ունի նաև դրսի շուկայում: Առաջին արտադրանքն էր ակտնեմեն:

Վրաստան է, Իրանը և Իրաքը, սակայն կա որոշում չբավարարվել ձեռք բերված հաջողություններով: Պատաս-

խական չէ, որ այսօր արդեն «Արարտս Գեմենսը» լավագույններից է ողջ ԱՊՀ արտադրում: Իսկ թվերն առավել

խան խոսում են. 2002 թվականի 9 ամիսներին արտադրվել է 137 հազար 173 տոննա ցեմենտ, 2003 թ. նույն ժամանակահատվածում այս թիվը 193 հազար 945 տոննա էր, իսկ այս արդյունքը՝ 236 հազար 832, այսինքն՝ աճը 172,6 տոկոս է: Աճել է նաև միջին աշխատավարձի չափը: Եթե 2002 թ. 25 հազար դրամ էր, այս արդյունքը՝ 65 հազար:

Գագիկ Ծառուկյանը նշում է, որ իրացման խնդիր գործարանը չունի. լավորակ ցեմենտի արտադրությունը մեծ է: Սա թույլ է տալիս ենթադրել, որ առաջիկայում արտադրության ծավալների աճն անխտանալի է:

Գագիկ Ծառուկյանը գիտի գնահատել լավ աշխատակցին, մասնագետին և աղանցով միայն թանկարժեք նվերները չեն: Կիզման արտադրամասի մեծ Արմեն Մարգարյանը, օրինակ, Գագիկ Ծառուկյանի ընդհանուր հայրենի է վերադարձել Իտալիայից և

կրկին աշխատանք գեղեցիկ «Արարտս Գեմենսում»: Ի դեպ, նա եւս ակտնեմենայի սեր դարձավ:

Պատեխ առիթմը օգտագործելով, գործարանի աշխատակիցները Գագիկ Ծառուկյանին բազմաթիվ խնդրանքներ ուղղեցին: Վարդան Պողոսյանը գործարանի աջակցությամբ կիրառակալի: Տոսիկ Արարտյանը, չնայած դասակարգի արդիվ, առողջ է և ունի աշխատելու ցանկություն: Նրա խնդրանքն է՝ չազատել աշխատանքից՝ կենսաթուղթային արդիվ լրանալու դաժանությամբ: Գագիկ Ծառուկյանը սկսեց Տոսիկին չմեղծել, ցու գործարանում կաշխատի որևէ կկատարում:

«Մուլտի գրուտ» կոնցեռնի հիմնադիր նախագահն ինքն էլ խնդրում ունի կոլեկտիվին. «Լինեն միասնական և արտադրված կատարած գործի նկատմամբ և կարանցները նորարար հաջողություններ»:

Մ. Ս.

Կանխամսաված «թյուրխնացութիւն»

Կրօնական տարբեր կազմակերպություններն ու աղանդները, հանուն իրենց կազմակերպության զովագրի իրականացման, դասուս են ամեն հնարանի ու խաբուսան: Նրանք բաց լավ գիտակցում են, որ իրենց ֆարգություններն ավելի արդյունավետ կլինի, եթե նեն Գայ առաքելական եկեղեցու կամ Մայր աթոռ Ա. Էջմիածնի անունը: Հասերի կարծիքով, դա հասակ միտում ունի՝ հասնել հավասարակշռված վստահության եւ վերջնական հաջողության:

Այժմ ծածուկ վայրերում նրանք միտ են հաջողում են իրենց նույնական իրականացման մեջ, սակայն մի երկու բարձր առաջ դասահան միջադեպը դաստեղ գառան մորթով գայլերից մեկի դիմակը:

Վերջերս Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսն այցելեց Գուգարաց թեմ: Նա իր բազմամարդ հանդիսարանով եղավ Տավուշի մարզում: Գյուղական համայնքներ կատարած այցելությունները բաց կարեւոր եղան սովորեցնելու համար: Վեհափառ հայրապետի ներկայությունն աւելի մարտնչելու էր գյուղական միադարձ առաջան, եւ ոգեւորված մարդիկ սիրով ու հետաքրքրությամբ, հայկական աղուհացով ինչ դիմավորում նրան:

Սակայն հայրապետական այցի ընթացքում Ազատանու գյուղում դասահան մի միջադեպ տեղի ունեցավ: Այստեղ Վեհափառ հայրապետի դիմավորեցին ոչ ավել, ոչ թուական... ավերակային ավանդույթների երգասացությամբ: Հասկացողները տարակուսանքով իրար նայեցին, անտեղյակներն անհանգստացան՝ ի՞նչ է դասահանել: Զ՛՛՛ որ գյուղական համայնքը ցանկացել էր հղատանալ իր մշակութային ավանդույթները գործող հոգեւոր երաժշտական եղանակով եւ «զարդարել Վեհափառի հանդիսավոր այցելությունը»: Եղանկի անդամ դեռաքի աղջիկները չէին էլ կանկանել, որ իրենք երկար ժամանակ մասնակցել են բողոքականների դասընթացների եւ գյուղի համար դասական այդ օրը Վեհափառ հայրապետի ու առաքելական եկեղեցու բարձրաստիճան դասուսները իրենց համար եղան ոչ ոչ թեմ մեր՝ առաքելական եկեղեցու հայրերի ավանդած բարեպաշտները, այլ ընդամենը բողոքական երգասացություն, որ նրանց հրամայել էր առաքելական եկեղեցու անվանակ: Բնակիչները զարմացել էին, որ բողոքական եկեղեցու մի ներկայացուցիչ՝ եղանկի խմբավարը, կարողացել է իրենց հավասարեցնել, թե ինքն Գայ առաքելական եկեղեցու անդամ է, իսկ իր խմբակը Գայ առաքելական եկեղեցուն կից մի կառույց է:

Երեւոյթը հազվադեպ չէ, բայց բողոքականներ այս գործելանոց որդեգրել են Գայասանի հողին ոտ դնելու դեպ: Դրա համար նրանք նախ ճարտարություն են ունեցել նկարվել բարձրաստիճան որեւէ հոգեւորականի հետ, աղա սկարը որդեպաթուր օգտագործել կրօնական բավարար գիտելիքներ չունեցող հանրություններում: Մինչդեռ իրականում է՛լ բողոքականները, է՛լ բայց այլ կրօնական օտարան կազմակերպություններ հերձված կամ հերձեփկու են հայաարական ուղղափառ եկեղեցիների կողմից:

Ահա այսուհետ ճարտար «համարակարգողության» դասուսություն, որի կրկնությունից խուսափելու համար անտեղյակներին հիշեցնեն, որ հայ եկեղեցուն ճշմարիտ ստասավորը միտ կրօնավորի հագուստով է լինում: Ծնարիտ հոգեւորականը մարդուն առաջնորդում է դեղի սակավածաճանաչողություն, դեղի նրա տունը՝ մտակար եկեղեցին եւ երբեք ֆարգացող չի բացում դասահական վայրերում:

ՎԵՐՄԱ ԳԱՐԵԳԻՆ Բ

Տոկսերների 18-19-ը Եվրոխորհրդարանի ընդունված գումարեց Եվրոպական շուկայի անաջին համագումարը: Թեեւ համագումարի նախաձեռնությունը դասակարգում է Եվրոպական ֆեդերացիային, որին այդ հարցում անմիջականորեն աջակցել է Եվրոխորհրդարանի միացյալ ձայների խումբը, այնուամենայնիվ, օրակարգում Եվրոպայում բնակվող հայերի մշակույթի եւ ինտերկուլտուրալ հարցերից բացի, Եվրոմիություն-Հայաստան հարաբերություններին առնչվող հարցերն էին: Ավելին, համագումարը եզրակացրեց հայաարությանը Եվրոպայում միջազգային բանակցությունների համար թուրքիային որդե նախադրյալն առաջադրել Գայոց ցեղասպանության ճանաչումը, ինչը մեր արտաքին ֆաղափականության օրակարգի կարեւորագույն խնդիրներից է:

Այլ կերպ, համագումարում հայության ազգային խնդիրների հետ կնարկվում էին նաեւ Հայաստանի առաջնահերթ խնդիրները եւ: Այս համագումարը իմի՞ր էր Տալիս եմբարդելու, որ համագումարի աւխասաններին դասուս մակարդակով կարճաճանի ինչդեպ սիյուտիսիայ, այնուհետ էլ հայաստանյան մամուլը: Տեղեկատվության բացակայությունը մեզ այդ հնարավորությունը չսվեց: Դրա դասուսով «Ազգ» համագումարին անդրադարձավ

թուրքական մամուլի եւ BBC-ի թուրքական ծառայության միջոցով, դարձելով նրա աւխասաններին ԳԳ փոխարգործնախարար Ռուբեն Շուգարյանի մասնակցությունը: Հաս երեսուցին Եվրոպական ֆեդերացիան բարեբաղնության բացակայության խնդիր ուներ, որ համագումարի առնչությամբ ժամանակին չէր իրազեկել սիյուտիսիայ մամուլին:

Թեեւ այդ առումով դասահական չէ, որ հոկտեմբերի 18-ին թուրքական հանրային հեռուստատեսությունը, իսկ 20-ին թուրքական մամուլն արձագանքում են համագումարին, իսկ ԳԳ Աթենի դասուսները «Ազգ օր»-ը հոկտեմբերի 21-ին ընդամենը իրադարձություն է համագումարին Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի եւ Մեծի սանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Ա-ի հղած որդույթի ուղերձները, այլ ոչ թե լրատարանում համագումարի աւխասանները: Ընդ որում, երկու ուղերձներն ընթերցում են համագումարի բացմանը, այսինքն՝ հոկտեմբերի 18-ին, իսկ «Ազգ օր»-ը րանք ընթերցողի ուսարդությանն է ներկայացնում հոկտեմբերի 21-ին, երբ օր ուսարդում միայն:

Եվրոխորհրդարանում հայերի նախաձեռնությամբ կազմակերպված Եվրոպական առաջին համագումարը բացառիկ երեսուց է հայկական իրականության համար: Սակայն երբ կազմակերպիչները հարցերն էին: Ավելին, համագումարը եզրակացրեց հայաարությանը Եվրոպայում միջազգային բանակցությունների համար թուրքիային որդե նախադրյալն առաջադրել Գայոց ցեղասպանության ճանաչումը, ինչը մեր արտաքին ֆաղափականության օրակարգի կարեւորագույն խնդիրներից է:

Այլ կերպ, համագումարում հայության ազգային խնդիրների հետ կնարկվում էին նաեւ Հայաստանի առաջնահերթ խնդիրները եւ: Այս համագումարը իմի՞ր էր Տալիս եմբարդելու, որ համագումարի աւխասաններին դասուս մակարդակով կարճաճանի ինչդեպ սիյուտիսիայ, այնուհետ էլ հայաստանյան մամուլը: Տեղեկատվության բացակայությունը մեզ այդ հնարավորությունը չսվեց: Դրա դասուսով «Ազգ» համագումարին անդրադարձավ

մագումարում կնարկվելով հանդերձ Եվրոպական շուկայի հետ նաեւ Հայաստանի բարեբաղն առնչվող խնդիրներ, հոգ չեն սանում բացառիկ այդ երեսուցի մասին իրազեկելու հայկական բացակայությունը, աղա նրանց նախաձեռնությունը հարցակարգում է առաջացնում:

Ինչդեռ: Այն դարձ դասուսով, որ սիյուտիսիայն եւ Հայաստանում համարժեք արձագանքի բացակայությամբ կասկածի տակ է դրվում նախաձեռնության հայկական բնույթը, հասկալիս այն դեղում, երբ նախաձեռնության արդյունքում հանդիսարող համագումարը ունենում է միջազգային հնչեղություն: Այլ կերպ, առանց հայկական բացակայություն իրազեկելու, վերադարձվող հայկական որակեղ հակասական մտեցում է: Թեեւ համագումարում Շուգարյանի ելույթի բովանդակությունը չհասնել, սակայն հակասական մեքս է համարել Հայաստանի դիրորուսը, ֆանի որ Եվրոպական ֆեդերացիան Եվրոպայում իրադարձություն է հանդիսարող է անդամակցության բանակցություններ չսվել թուրքիային հետ, ֆանի դեռ նա չի ճանաչում Գայոց ցեղասպանությունը եւ մեղադրում թուրքական դեռուսարդը Հայաստանին բացակայելու համար, իսկ ԳԳ արգործնախարար Վարդան Օսկանյանը հոկտեմբերի 19-ին շոտում ակնարկում է, որ թուրքիայի անդամակցությունը Եվրոպայում է հայ-թուրքական հարաբերությունների ու ԱՄՆ-ի մտեցումների տարբերությամբ, հայ-թուրքական հարաբերությունների առնչությամբ հայկական իշխանությունների վրա գործարդող ամերիկյան ճնշումներով, Ամերիկյան Ներքափանցելու եւ ներքափանցումը թուրքիայի միջնորդությամբ դայանաւորելու Եվրոպայում հաւարկներով, ինչդեպ նաեւ Եվրոպական հաւարկները հակադեռուսարդ չեզոքացնելու դասուսական Վաւիսուսի վճռականությամբ:

Այս ամենը, ինչ խոսք, հակասական ներգործություն է ունենում Ամերիկյան ընթացող ֆաղափական զարգացումների վրա եւ ստեղծված իրաւիճակում խուսանաւելու համայնական սիյուտիսիայն է, որ Հայաստանը Եվրոպայում թուրքիայի անդամակցության հարցում փոխի իր դիրորուսը, ընդիտող դարձնելով դա հակասական:

«Տայրենիքը հարուս սիյուտի կոտորակյալ մասն է սանում» Հաւասարացած է Հակոբ Վարդիլարյանը

Ռամկավար Ազատական կուսակցության դասիկարության կազմում Համապարտային հայկական կուսուսների եւ Ռուսաստանի հայերի միության հրավիրած Հայկական միջազգային սնեստական ֆորումին մասնակցում եւ նաեւ ՌԱԿ մամուլի դիվանի աննապեք Հակոբ Վարդիլարյանը, ում հետ զրուցեցին այցի արդյունքների եւ հետագա ծագրերի մասին:

մով էլ բարդություններ կան: Տնեստական ֆորումի աւխասանային լեզուն ուսարեւն է, որը լիովին անհասկանալի է մեր դասիկարության ներկայացուցիչների եւ ոչ միայն մեզ համար:

- Հայաստանյան ֆաղափական դասը ձեր նաեւ հաջողությունների իրականացմանը որդանով է նուսանում:

- Հասկալիս Հայաստանի Հանրադեռության նման երկում, որ նորակայն է, կարող են լինել, իհարկե, ֆաղափական կոսովների տեղ անակնկալներ ու հիասթափություններ, որում, բնականաբար, վաս ներազեցություն են թողնում սնեստական զարգացումների վրա: Սակայն դասական զարգացման կոսովներով դա բնական է: Դարգալիս այդ հիասթափությունները բերում են նրան, որ հայրենիքը հարուս սիյուտի հնարավորությունների կոտորակյալ մասն է սանում միայն: Ինչդեպ ԳՌԱԿ-ը, այնուհետ էլ մենք ՌԱԿ ներկայացուցիչներն հոսալիսար եղանք, երբ օրվա իշխանությունների մեք աջակցություն ցուցաբերեցինք, մեր մամուլի էջերը տամարդեցինք: Սակայն ոչ սիյուտում, ոչ էլ Հայաստանում մեր

ուսերը չօգտագործելուց ի Եա հայրենիքի բարորության:

- Նայալ հոսալիսարությունը որեւէ փոփոխություն ենթարդում է ՌԱԿ հետագա գործունեությունում:

- Իհարկե, հանդիպեցինք ԳՌԱԿ դեղակարության հետ, ծագրեր մակցեցինք: Հայաստանի ժողովրդական կուսակցության դեղակար Սեւիան Դեմիրյանի հետ: Հանդիպումը կում երբեք անակնկալ բնույթ, սակայն նրա հետ արեւրում մի Եար ծագրեր արդեն մակցել ենք: Այս հանդիպման ընթացքում էլ տեղեկացանք նրանց ծագրերին, դիրորուսանը, եւ այսուհետեւ այդ լուսի տակ դեք է ՌԱԿ կնեստական վարչությունը կայացրի իր ուսումները:

- Կարող է հետեւել եա մի հիասթափություն, հոսալիսարություն:

- Իհարկե, ֆաղափական կյանքը միտ հողի է ուսերի վերաբաւանար, դիրորուսանների փոփոխմամբ: Այժմ հետեւում են Հայաստանի ներաղափական եւ տարածաբացմային զարգացումներին: Անկարելի է չնկատել, որ մեր դիվից երկրներն արդեն իսկ օուսամեք դիրորուսանից հոսալիսարում ճանաղարհին են եւ արեւնյան, ամերիկյան դիրորուսանն են ուղղողվում: Զմոտանանք, որ 1918-ին նմանօրինակ իրաւիճակում սիյուտեք եղանք անկախանալու: Իհարկե, Ռուսաստանի հետ դարավոր բարեկամություն էլ անտեւելի չէ, սակայն Հայաստանի վաղվա վարելի ֆաղափականությունն այսու դեք է ծագրելի, բնականաբար, երկրի Եաակեռության դիրդից: Նման դասալիսարի իրաւում են վերադարձում հաւարկ առնելով հայրենիքում ՌԱԿ ծակալած գործունեությունը:

- Եվ ի՞նչ է ներառում այն:

- Համահայկական միջազգային սնեստական ֆորումին մասնակցելուց

ԲԱՐՂՈՅԻ ՏՐԱՄԵՇՏԸ

Կինոյի գիտաստեղծից մեկը՝ Բրիջիտ Բարդոնը, բոլորեց իր ծննդյան 70-ամյակը: Դժվար է նրան դասկերացնել սարեց շիկոնը կերպարանով, մանավանդ որ 70-ականների կեսին Բարդոնը ընդմիջեց հրաժեշտ սվեգ կինոյին՝ միլիոնավոր կենդանիների դասադասությունը: 1996-ին Փարիզում լույս տեսավ նրա «Ամվանաստեղ» Բ. Բ. ինֆանկենսագրական գիրքը, որտեղ նա անդրադարձել է նաև կինոյից հեռանալու իր վճռին:

Բրիջիտ Բարդոն

Կորին Դեսանժը ինձ ներկայացրեց ժամ-Պիեռ Էլկաբակին: Նա ամուսնացել էր, որ մասնակցի իր հեռուստահաղորդմանը՝ «Ալկյուել 2»-ին, որը շատ լուրջ էր ես, որովհետև կանոն, նվիրված՝ Իդրաֆական գործիչներին: Հունչս կարճեց: Մի ժամ շարունակ, ուղիղ եթերում դիտարկողներին հարցրին: Բայց ի՞նչ ունեի կորցնելու: Իսկ փոխարենը գտնելու բան ունեի: Հասարակությունը չէր ճանաչում իսկական Բրիջիտին: Զանախի իմ մեջ տեսնում էին հմայիչ հիմարիկի, իսկ ես բնավ այդպիսին չէի: Ժամանակն էր դա բացատրել բոլորին:

Եվ ահա, ապրիլի 9-ին, հուլիսի 1-ին և 2-ին, մտեցի սանջարներին դիմաց: Ասես դասարանում լինելի: Այդ ժամը փորձությունից հաղթանակով դուրս եկա, բայց՝ լրիվ ուժաստամ: Ֆրանսիացիները տեսան, որ ես այնպիսին չեմ, ինչպես դասկերացել են: Մի ժամ շարունակ Իրանում էին ինձ, սնտրոն հոգևոր անձնակազմի կան անկյունները, իսկ ես դասաստանում էի կասկածներով, բառերի լարախաղով: Ինչը միևնույն հեռուստահաղորդումը հետևում էին ուղիղ եթերով հեռարձակվող այդ մենամարտին: Շատերը խնդրեցին կրկնել հաղորդումը, ես չորս ամիս անց կրկնեցի: Վիթխարի հաջողություն էր:

Ես գեղեցիկ էի հեռանում կինո-

իմ մասնակցությամբ առաջին դրվագներից մեկի նկարահանման ժամանակ, որը կասարվում էր Լամոն-Ֆենելոն դրյակում, ուր ներկա էի դասականների կազմակերպած մրցամարտին, ստասիսների խմբի մեջ նկատեցի մի գեղջկուհու՝ երկու սթանդեյթի այծիկների հետ: Ազատվելով, հենց միջնադարյան զգեստով ու սառնայր գլխարկով էլ գնացի այդ այծիկներին շոյելու: Շարունակ իմ հետևից վազող Պիեռնուն, խանդից վրդովված, հաչում էր: Պարզվեց, որ գեղջկուհին անհամբեր սրբաբան էր մրցամարտի նկարահանման ավարտին: Կիրակի օրը նրա թող դիտարկողները հաղորդության, ես այծիկներից մեկը նախատեսված էր տոնական ընթրիքի համար: Իսկ երկրորդին վաճառել էին մի ազգաբնակիչ, որտեղ այծի դասը դարձավ մեկը, ազատեց այդ այծիկին: Արդեն չէի մտածում դերիս մասին, ֆիլմն ինձ թվում էր դասարկ բան, իսկ ես դիմակահանդեսի այդ զգեստով ուղղակի խտրվել էի: Երեկոյան զննեցի այծիկին ես վերադարձա հյուրանոց, նրան աջ թեաքակիս դրած, իսկ Պիեռնուն՝ ձայն: Հենց այդ ժամանակ էլ վերջնականապես որոշեցի հրաժեշտ տալ դերասանի մասնագիտությանը: Տեսա ինձ հայելում՝ այդ ժամանակ միջնադարյան հագուստով, Պիեռնուն էի Կոլիմբի հետ, որովհետև ֆիլմն ավարտվել էր: Եվ հանկարծ այդ ամբողջ խնդրահարուցիչը նորակալի դարձավ, ես հասկացա, որ կյանքի իսկական արժեքներից զրկված գերուհի եմ: Չբաղձումս չնչին, անօգուտ, անմիտ թվաց՝ ծաղրանքի արժանի: Ես միայն մի կյանք ունեի, ես միայն մի կյանք ու-

զածիս դեմ: Երեկոյան այդ սեմսացիան միլիոնի Նիկոլ Շուկվեին՝ «Ֆրանս-Սուար»-ի թղթակցուհուն, որը դասահամար ներկա էր նկարահանումներին: «Ես հեռանում եմ կինոյից, վերջ, այս ֆիլմը վերջինն է, ձանձրացել եմ»: Չանգվածային լրատվամիջոցներում իսկական փոքրիկ բարձրացավ: Աստիտի բոլոր թերթերը, մի մասը՝ լրջորեն, մյուսները՝ թերահավաս հեզմանով խլիչեցին նորությունը: Ծիծաղում էին վրաս. այծի դասադասով կինոն թողել է: Իսկ իմ ուսերից ասես ֆար ընկավ: Հիմա, մտածում էի, նորմալ կյանք կսկսվի, բնության գրկում, առանց դասարանի, կենդանիների մեջ, որոնց այդքան սիրում եմ: Այդպես էլ չսիրեցի որոշումս, չնայած բոլոր առաջարկներին, իսկ դրանց մեջ շատ զբաղված էի պաներ կային:

Իմ վերջին, 48-րդ ֆիլմի եզրակացության դրվագում ձեռքս աղավաղեցի և նստած: Դա շատ խորհրդանշական է:

Երբ անտաստեղի որոշումս առաջացրած հուզական վիճակն անցավ, հանկարծ աղաքան անդունդի, սարսափելի սեւ խորհրդանշանի լույս բացվեց իմ առաջ: Դժվար է մի հարվածով գիծ ֆաբել ամբողջ կյանքի վրա, ավելի դժվար է նորն սկսել: 17 տարեկանից սովոր էի, որ իմ փոխարեն ուրիշ էր որոշումներ ընդունում, ամբողջ դասաստանակալությունը կրում, ղեկավարում ինձ, երբեք ինֆուրմացի մատակարար էի: Մյուս կողմից, ինձ միտ լինելով է խաղաղաբան հերոսուհու կերպարի մեջ

«Կոլիմո»-ի վերջին կադրը

մյուսն անցնելու, երբեմն էլ միախառնելու դրան: Իսկ հիմա փակում էի այդ դասարանական կապույտը, կտրում դուրսալարը՝ թողնելով, որ օրովի՝ մասնավոր մասնավոր անգործություն:

Իմ վաճառված կենդանիների համար իսկապես դասաստանակալություն լինելու մտահոգությամբ ես նվիրաբերվեցի նրանց լիովին, ամենացորով, բարեխղճությամբ, որը երբեմն ուժեղ վեր էր, բայց ես ինձ ընծայում եր կյանքում ճաշակած ամենաիսկական, անկեղծ ուրախությունները:

ԳՈՎՔ ԵՐԿԻՄԱՍՏՈՒԹՅԱՆ

Վահե Բաշայի հանդիպումը Բրիջիտ Բարդոնի հետ

50-ականներից ի վեր ֆրանսալեզու հայ նկարավոր արձակագիր Վահե Բաշայի գործերի կամ սցենարների հիման վրա ստանդակից ավելի ֆիլմեր են նկարահանվել Անդրե Կայասի, Զիսիան-ժակի, Անրի Կենյոյի, Ժան-Լուի Տրենսինյանի նման անվանի դեմքեր՝ Ժան-Պոլ Բելլոնոյի, Ռոբեր Օսյենի, Օմար Հարիֆի, Ֆրանսիս Բլանշի, Անտոնյա Լոպեզ Դիտի եւ այլ աստղերի մասնակցությամբ: 1966-ին դեռեւս անհայտ Միքել Դարկը մեծ ճանաչման հասավ հենց Բաշայի «Գալյա» վեպի էկրանացման շնորհիվ: Հենց նույն թվականին էլ էկրան բարձրացավ «Ուրախ սրտով» կամ «Երկու շաբաթ սեղաններին» մեկտրամյակ Բաշայի սցենարով, որի գլխավոր դերակատարուհին Բրիջիտ Բարդոնն է:

«Երկու շաբաթ սեղաններին»

Տասնամյակում Բրիջիտ Բարդոն կոչված Գալյա-թեան արդեն վաղուց սկսվում էր թողել իր արարչին, շատ դուրս թռած ջինի դեմ՝ ազատություն ստացել, ինչպես ամեն մի ստեղծագործություն, որը, ի վերջո, սկսում է ամրելի հեղինակից անջատ ինֆուրմացի կյանքով: Բարդոնը գրեթե դիցական կերպար էր դարձել, իր երկրորդականում ու հակառակորդների գիտակցության մեջ դրոշմվել իբրև ինֆանտալ, փոփոխման կին-երեխայի մարմնացյալ դասկերպարունակ էր ներկայացնում: Թեեւ նույն 60-ականներից աստղաբեկ եկած ինչ-ինչ ժողովուրդներ՝ Անրի-ժորժ Կլուզյի «Ճանաչությունը», Լուի Մալի «Անձնական կյանքը» եւ «Վիվա, Մարիա»-ն, այդ փառածանոթ կերպարը վերանայելու փորձեր էին, բայց Բարդոնի անունը եզերող լեգենդը, նրա կինոնախասույնը շատ ավելի կենսունակ էին, քան դերասանական ինֆանտալության միջոցը:

«Երկու շաբաթ սեղաններին» ֆիլմի հեղինակները՝ սցենարիստ Վահե Բաշան եւ ռեժիսոր Սերժ Բուրգինյոնը, բնավ չեն ձգեցի հանդիսատեսին ներկայացնելու նոր Բարդոնին: Նրանք գերադասել են հարուստ սալ Վաղիմի դավանած սիրո փիլիսոփայությանը, որից ենթաց Բարդոնի հերոսուհին «Եվ Աստված... արարեց կնոջը» ֆիլմում, ինչպես Աֆրոդիտեսը՝ ծովի փոփոխից: Ըստ նոր ժամանակների ազատասիրտությամբ դրոշմված այդ դավանանքի, սերը հազվի չի նստում ոչ մի սահմանափակման, առավել եւ՝ բարոյական սուրբերի ու դասարանականությունների, կեղծիքի եւ նախադասարանականության թելադրված վարքի կանոնների հետ: Բայց եթե 1956-ին դա սենսացիոն հայանություն էր, շաբաթ անց կորցրել էր իր հեղափոխական շունչը, իսկ այսօր Բաշայի եւ Բուրգինյոնի ֆիլմն ընկալվում է որպես ավանդական մեկտրամյակ սիրային եռանկյունու մեծահույզ ինֆուլ: Ասեմք, դեռ այն արհմերթն Բարդոնի անձնական կյանքը, սիրավեպերը, նրա անվանում ուղեկից թոհուրոնց շաբաթ ավելի բուռն հետաքրքրության առարկա էին, քան կինոդերերը: Նա ավելի շատ ասելու սենսացի, սկանդալային իրոնիկոնի հերոսուհի էր, քան ֆիլմերի: Բարդոնի կյանքը թվում էր նրա ֆիլմերի շարունակությունը, իսկ այդ ֆիլմերն ասես նմանակում էին նրա կյանքը: Էկրանային կերպարների եւ Բարդոնի իրական նկարագրի միջուկ սահմանները զննել էին: Նա իրեն դասում էր իր հերոսուհիների դաս, սիրո եւ երջանկության մասին արտահայտվում ճիշտ նման, եւ անհնար էր սարքերել, թե ով

նա կրկնօրինակ է. Բարդոն՝ իր կերպարների, թե կերպարները՝ Բարդոնի: Բաշայի սցենարով նկարահանված ֆիլմը տուր էր աստղի այս առաստեղին, զովք երկնաստության: Ոչ ժամ Ռոստոմը, ոչ էլ Լուրան Թեոֆիլը՝ ֆրանսիական էկրանի ինֆուրմացի դեմքերից երկուսը, Բրիջիտի սիրեցյալների թվին երբեք չեն դասակարգվել, բայց նրանց կազմած սիրային եռանկյունին «Երկու շաբաթ սեղաններին» ֆիլմում հիշեցնում է Վաղիմի հետ ամուսնացած Բարդոնի անտաստեղի սիրավեպը Ժան-Լուի Տրենսինյանի հետ, կամ նրա հրաժեշտը Սամի Ֆրեյին՝ համուսնուհու հայտնված նոր շղամարդու՝ Բոր Չագուրիի, իսկ հետո եւ հրաժեշտը Չագուրիին՝ համուսնուհու Գյունթեր Չախսի... ֆիլմերը Բարդոնի կյանքում այնպես էին հաջորդում իրար, ինչպես սիրո դասարաններն ու շղամարդիկ՝ հաճախ միայն դասարանական զգացում թողնելով:

«Երկու շաբաթ սեղաններին» ֆիլմը, շաբաթ ամսականներին նման, դասելով Բարդոնի հուրերի գրից, նրան առանձնապես չի խանդավառել, ռեժիսոր Բուրգինյոնի ազգանունն էլ հիշեցրել է ֆրանսիական խոհանոցի ճաշատեսակներից մեկը՝ այդ անվանումով հայտնի ռոգոն, բայց այս ոտմանակ մեկտրամյակ ֆրանսիական կինոյի ամենամեծ աստղը չի դասել այն ժողովուրդների շարք, որով համարում է «զառել արհմերթի սխալմունք»՝ «ավելի լավ է նստ կոսովեր» կարգից: Իսկ Վահե Բաշային ֆիլմից հիշատակ էր մնացել Բարդոնի ծնունդ գեղան իր դիմանկարը, որը դասավոր սեղ էր գրավել նրա շատ դասին:

26 հոկտեմբերի, 22.00 31
«Բարդոն ֆիլմ»՝ Ռեժիսոր Ջոել Զոնե: Դերերում. Ջոն Տոստոն, Ջոն Գուդման, Ջոնի Դեյվիս: ԱՄՆ, 1991:
Կանոնում երեք մրցանակի արժանացած սյուրռեալիստական դրամա 40-ականների Գոլիվուդի կյանքից:
26 հոկտեմբերի, 23.05 Կուլտուրա
«Վանդա Վանդին»՝ Ռեժիսոր՝

Ռոբերտ Ռոսսելլի: Դերերում. Լուրան Թեոֆիլ, Մանդա Միլո: Իտալիա, 1961:
Սենդալի դասական գործերից մեկի էկրանացումն է:
28 հոկտեմբերի, 01.30 Ռուսիա
«Ղանդախար»՝ Ռեժիսոր՝

Մոսես Մալմայրաֆ: Դերերում. Նիլոուֆար Փազիրա, Հասան Թանթալ: Իրան - Ֆրանսիա, 2001:
Արեւմուտ գաղթած աֆղանուհին թալիբների օրով թափանցում է հայրենի՝ Բրջը փրկելու համար:
29 հոկտեմբերի, 23.45 Նոր այլի
«Բուլոնյուել եւ Սողոմոն թագավորի գանձը»՝ Ռեժիսոր՝ Կարոլո Սաուր: Դերերում. Գրան Ուայոմինգ, Պերե Արդիյոն, Էռնեստ Ալեքիո, Արիա Կոյարդ: Իտալիա, 2001:
Ֆանտաստիկ ֆիլմ, որի հերոսներն

են Լուիս Բուլոնյուել, Մալվադոր Դալին եւ Ֆեդերիկո Գարսիա Լորկան:
31 հոկտեմբերի, 00.50 46ՄՏՄՍ
«Տարբու»՝ Ռեժիսոր՝ Նազիսա Օժիմա: Դերերում. Ռիլոնի Մասուդա, Տակեի Կիսան, Մալուկա Յոնիուկի: Եթարոնիա - Ֆրանսիա, 1999:
Գեղեցիկ դասարան հայանությունը երկրաշարժություն է սերմանում սամուրայական ջոկասում:
Էջր դասարանից ԶԱՆԱՆ, ՌՈՅԱՅԱՆԵՆ

ԱՐՄԵ ԴԻՏԵԼ

